

УДК 343.85(100:477)

М.О. Свірін,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник,
М.М. Давидова

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У ЗАПОБІГАННІ ЗЛОЧИННОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

В роботі розглядаються основні аспекти механізму запобігання злочинності в зарубіжних країнах, аналізуються моделі, форми та методи запобігання злочинам, що застосовуються у Великій Британії, Федеративній Республіці Німеччини, Сполучених Штатах Америки, Канаді, Японії, з метою визначення шляхів їх використання в Україні. Підкреслюється важливість для України та усієї міжнародної спільноти рішень та документів, що прийняті Конгресами Організації Об'єднаних Націй щодо запобігання злочинності і кримінального правосуддя.

Ключові слова: запобігання злочинності, злочинність у зарубіжних країнах, протидія злочинності.

В работе рассматриваются основные аспекты механизма предотвращения преступности в зарубежных странах, анализируются модели, формы и методы предупреждения преступлений, применяемые в Великобритании, Федеративной Республике Германии, Соединенных Штатах Америки, Канаде, Японии, с целью определения путей их использования в Украине. Подчеркивается важность для Украины и всего международного сообщества решений и документов, принятых конгрессом Организации Объединенных Наций по предупреждению преступности и уголовному правосудию.

Ключевые слова: предотвращение преступности, преступность в зарубежных странах, противодействие преступности.

In the study the main aspects of the mechanism of crime prevention in foreign countries are considered, models, forms and methods of the prevention of crimes applied in Great Britain, the Federal Republic of Germany, the United States of America, Canada, Japan for the purpose of definition of ways of their use in Ukraine are analyzed. The importance for Ukraine and all the international community of decisions and the documents accepted by the congress of the United Nations according to the prevention of crime and criminal justice is emphasized.

Keywords: prevention of crime, crime in foreign countries, counteraction of crime.

Євроінтеграційні прагнення України, які на сьогодні є однією з основ стратегії економічного та соціального розвитку нашої держави на найближчі роки, неминуче ведуть до розширення міжнародного співробітництва, зближення правових систем світу. Створення в Україні Національної поліції та низки інших правоохоронних органів, що відбувається в тісній співпраці із зарубіжними фахівцями, прийняття нового Кримінального процесуального кодексу, Закону України “Про Національну поліцію” тощо є прямим свідченням започаткування зближення з правовими системами Європи.

Суттєвого значення при цьому набувають питання, пов'язані із забезпеченням безпеки громадян, підтриманням публічної безпеки, вивченням та використанням зарубіжного досвіду в організації запобігання злочинам.

Згідно з визначенням Ради Європейського Союзу (надалі – ЄС) від 28 травня 2001 р. запобігання – це діяльність, що охоплює всі заходи, які сприяють скороченню злочинів, а також зменшенню відчуття небезпечності (небезпеки) в громадян як кількісно, так і якісно, безпосередньо за допомогою утримання від злочинних дій або через політику і втручання, спрямовані на зменшення можливостей для вчинення злочинів, а також через впливи на причини злочинності [1, с. 144].

У юридичній літературі зазначається, що в країнах-членах ЄС виділяють два рівні профілактики злочинів: соціальну і ситуаційну. Соціальна профілактика спрямована на зміну несприятливих умов формування особистості, особливо мікросередовища й мікросоціальної ситуації. Ситуаційна виходить із того, що окремі категорії злочинних діянь відбуваються за певних обставин, у певний час і певних місцях [2].

Як бачимо, в наведених джерелах наявні два терміни, що стосуються запобіжної діяльності державних інституцій, – запобігання та профілактика. Аналогічно, в Україні як на законодавчому рівні, так і в науковій літературі відсутнє єдине концептуальне розуміння поняття “запобігання злочинності”, а також співвідношення інших термінів, які при цьому застосовуються – попередження, профілактика, превенція, припинення тощо. Дискусії з цих питань тривають, а нормотворці й науковці і надалі недостатньо обґрунтовано застосовують термінологічну синонімію та полісемію.

На наш погляд, слід погодитися з думкою відомого українського вченого А.П. Закалюка, який зазначив, що: “Запобігання злочинності у буквальному розумінні означає діяльність, що перешкоджає вчиненню злочинів. Це коротке визначення відображає основну мету запобіжної діяльності – перешкодити вчиненню злочинів, скоротити їхню кількість і тим самим зменшити розміри злочинності” [3, с. 318]. Далі автор стверджує, що: “Запобігання злочинності як різновид суспільної діяльності належить до таких важливих напрямів останньої, як соціальний контроль та соціальна профілактика. При цьому остання розуміється як цілеспрямована діяльність щодо запобігання порушенням будь-яких суспільних норм, усунення причин, що породжують ці порушення” [3, с. 322].

Виходячи з цих міркувань, а також з того, що переклади праць зарубіжних авторів та їх аналіз у роботах вітчизняних науковців носять суб'єктивний характер, у цій роботі надалі переважно застосовується термін “запобігання” злочинності (злочинам).

Ступінь наукової розробки проблеми. Зарубіжний досвід запобігання злочинності розглянуто в роботах М.Г. Вербенського, В.В. Голіни, В.Л. Грохольського, О.М. Джужі, А.П. Закалюка, М.Г. Колодяжного, О.Г. Кулика, О.А. Мартиненко, Б.В. Романюка, А.В. Савченка, М.І. Хавронюка, О.Ю. Шостко та ін. Метою цієї статті є дослідження та порівняння досвіду (практики) зарубіжних країн у сфері запобігання злочинності, а також визначення шляхів його використання в Україні.

Важливість постійного моніторингу питань, пов'язаних з організацією запобігання злочинам, підтримання на належному професійному рівні національних систем кримінального правосуддя неодноразово підкреслювалась міжнародними правовими організаціями, які вивчають проблеми протидії злочинності.

Так, згідно з резолюцією 415(V) Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй (ООН) від 1 грудня 1950 р., починаючи із 1955 р., з метою

вивчення стану й тенденцій злочинності у світі кожні п'ять років проходять Конгреси ООН із запобігання злочинності і кримінального правосуддя [4]. Це універсальні форуми, на яких не тільки підсумовують співробітництво держав світу у сфері боротьби зі злочинністю, а й пропонують нові стратегії запобігання різним її проявам.

Унікальність цих заходів, зазначають В.В. Голіна та М.Г. Колодяжний, полягає в тому, що в їх засіданнях беруть участь понад 100 країн світу. Особливість, теоретична і практична цінність конгресів ООН полягає також у можливостях обмінятися досвідом використання науково обґрунтованих, практично випробуваних і доведених конкретними діями у відповідних країнах світу заходів щодо запобігання злочинам. Матеріали цих конгресів є своєрідним віддзеркаленням сучасного стану світової злочинності та прогресивної практики протидії їй [5].

Документи, які приймаються Конгресом, підтверджуються Генеральною Асамблеєю ООН, що надає їм додатковий авторитет, у результаті чого утворилася ціла низка таких *стандартів*, які охоплюють практично всі аспекти цієї галузі суспільних відносин.

Серед нормативних документів, які стосуються проблем запобігання злочинності, що прийняті Конгресами ООН щодо запобігання злочинності, одними із найбільш важливих для активізації цих процесів в Україні вбачаються Рекомендації щодо міжнародного співробітництва в галузі запобігання злочинності та кримінального судочинства в контексті розвитку і нового міжнародного економічного порядку та *Керівні принципи* щодо запобігання організованим злочинності та боротьби з нею (Восьмий Конгрес ООН, Гавана 1990 р.) [4]. Ці та інші документи, прийняті Конгресами ООН щодо запобігання злочинності, є для вітчизняної поліції та вчених своєрідною дорожньою картою для розбудови в Україні системи запобігання злочинності, залучення до цієї діяльності необхідної кількості державних органів, громадських організацій, широких верств населення тощо.

Головні завдання щодо запобігання злочинності в зарубіжних країнах покладені на поліцію. Незважаючи на те, що в країнах існує різний набір функцій, здійснюваних поліцією, основними з них є запобігання та розкриття злочинів та інших правопорушень.

У Великій Британії, Німеччині, США керівництво діяльністю поліції щодо запобігання злочинності здійснюється або центральними органами поліції, або спеціально створеними з цією метою іншими центральними державними органами. На останні покладається обов'язок узагальнення та координації запобігання правопорушенням у масштабах країни силами всіх правоохоронних органів, у тому числі і поліції.

Значний обсяг відповідальності за стан запобігання злочинності у *Великій Британії* покладено на Міністерство внутрішніх справ. Так, при МВС функціонує постійний комітет по запобіганню злочинності у сфері охорони промислової власності, до якого увійшли представники поліції, страхові агенти та підприємці; у складі МВС знаходиться департамент пробації та контролю за особами, які відбули покарання [6].

Профілактичні служби в територіальних поліцейських підрозділах нечисленні (за цю лінію роботи відповідає виділений штабний працівник або 1-2 працівника, для яких здійснення превентивної діяльності є основним обов'язком). У центральних поліцейських органах у складі оперативних служб створені спеціальні підрозділи, завданням яких є запобігання злочинам та поліпшення взаємовідносин з населенням. В середині таких підрозділів також існує спеціалізація (служби

запобігання правопорушенням серед неповнолітніх і жінок тощо). У місцевих органах поліції підрозділи профілактики входять у службу розслідувань. Зокрема, в поліції м. Лондона підрозділ запобігання злочинам входить до складу департаменту розслідування кримінальних злочинів.

Превентивна діяльність поліції здійснюється на всіх рівнях профілактики – загальній, спеціальній та індивідуальній. У рамках проведення загальної профілактики поліція активно використовує можливості засобів масової інформації (ЗМІ). Наприклад, лондонське телебачення систематично щотижня надає час представникам Скотленд-Ярду (підпорядковується безпосередньо Міністру внутрішніх справ), які надають практичні поради населенню з убезпечення від злочинних посягань, а також звертаються за сприянням для викриття та знешкодження конкретних злочинців. Набуло поширення спеціальне створення стрічок про буденну діяльність поліції та її можливості із запобігання злочинам та виявлення осіб, які їх вчиняють. Крім виступів у ЗМІ працівників поліції, на прохання останніх профілактичні матеріали в цих засобах розміщуються й іншими фахівцями. Така запобіжна діяльність планується профілактичною службою та включається в плани роботи поліцейського формування.

У рамках проведення спеціальної профілактики особливу увагу поліція приділяє роботі з молоддю. Зустрічі, що проводяться в коледжах, за місцем проживання та проведення дозвілля підлітків, мають на меті, поряд із роз'ясненням суспільної небезпеки злочину й невідворотності покарання за його вчинення, відвернути нестійкі елементи від середовища, яке негативно на них впливає. Для цього поліцейські організують спортивні змагання, екскурсії та інші заходи. Така робота здійснюється, як правило, у взаємодії з різними громадськими організаціями.

Незважаючи на те, що в Англії практично всі поліцейські залучені до запобігання правопорушенням, найбільший обсяг обов'язків у цій сфері поліцейської діяльності виконують підрозділи поліції, що забезпечують правопорядок на вулицях, у громадських місцях шляхом патрулювання.

Для запобігання злочинності у Великобританії створено окрему інституцію – Службу по боротьбі з найбільш небезпечною організованою злочинністю SOCA (Serious Organised Crime Agency), метою діяльності якої є впровадження нових способів боротьби з організованою злочинністю [7].

У Законі *Федеративної Республіки Німеччини* (ФРН) “Про організацію Федеральної кримінальної поліції” зазначено, що Федеральна кримінальна поліція, будучи головною організацією, надає допомогу поліцейським службам земель у справі профілактики злочинності.

Основними завданнями поліції землі є: запобігання злочинам (у співпраці з Федеральною кримінальною поліцією), забезпечення безпеки дорожнього руху, підтримка громадського порядку під час масових заходів чи громадської безпеки під час стихійного лиха. У свою чергу, функціями патрульної служби поліції охорони громадського порядку є: запобігання та припинення правопорушень; розслідування дрібних порушень правопорядку; дорожній нагляд та інші аспекти громадської безпеки.

У ФРН виділяють первинну, вторинну і третинну превенцію. Первинна спрямована на подолання дефіциту соціальності й позитивної правосвідомості як головної причини злочинів. Вторинна здійснюється поліцейськими органами й пов'язана із правовими засобами утримання від злочинів. Третинна превенція – це ті запобіжні заходи й засоби, які застосовуються в процесі покарання та ресоціалізації злочинців [2].

У практичній діяльності поліції широко пропагується теза про те, що злочини відбуваються найчастіше тоді, коли потенційний злочинець натрапляє на вразливу, неохоронювану жертву або об'єкт. Тому превентивні заходи мають бути спрямовані на злочинця, або на систему безпеки, або на потенційну жертву (індивідуальна, загальна й віктимологічна профілактика). У цій тріаді особлива увага приділяється охоронній профілактиці та роботі з населенням, спрямованій на його самозахист.

Тривалий час у ФРН вважалося, що запобігання злочинам є так званим "додатковим продуктом" поліцейської роботи, адже саме існування апарату поліції діє як фактор, що стримує злочинність. Але, починаючи з кінця минулого сторіччя, поліція широко практикує цілеспрямовану роботу із громадськістю з орієнтацією на самозахист: консультує населення, як за допомогою технічних засобів вберегти від злодіїв майно і як, завдяки правильним діям, не стати жертвою злочину. З цією метою практикуються: поширення порад щодо запобігання злочинам, трансляція та демонстрація у ЗМІ передач за участю представників поліції, центральною тезою яких є: будь-який контакт поліцейського з населенням повинен служити інтересам запобігання правопорушенням.

У *Сполучених Штатах Америки* використовуються три моделі превентивної діяльності: громадських установ; безпеки індивідуума та модель впливу через навколишнє середовище. На федеральному й місцевому рівнях реалізуються програми запобігання злочинам.

Поліцейська система США повторює трирівневу систему державної влади (федеральний рівень, рівень штатів та місцевий рівень). Основні види поліцейських сил США – федеральні поліцейські органи, поліція штатів та місцева поліція формально незалежні один від одного. До основних напрямів поліцейської діяльності у США зокрема відносяться запобігання і стримування злочинності, забезпечення стабільності та спокою всередині країни, захист особистої власності тощо [8].

Керівництво профілактичною діяльністю поліції у США здійснюється або центральними органами поліції, або спеціально створеними з цією метою іншими центральними державними органами. На останні покладається обов'язок узагальнення та координації запобігання правопорушенням у масштабах країни силами всіх правоохоронних органів, у тому числі й поліції.

Хоча в поліцейських підрозділах США не існує єдиної системи служб, що займаються профілактикою злочинів, на державному рівні вироблені спільні стандарти такої діяльності. Представники поліцейських підрозділів входять до складу комісій, які розробляють програми запобігання правопорушенням у комплексі з програмами вдосконалення законодавства. Так, Національна консультативна комісія зі стандартів та цілей кримінального правосуддя до завдань поліції в цій сфері віднесла розробку програм, які б: заохочували населення брати активну участь у попередженні злочинів; надавали інформацію, що сприяє арешту та засудженню кримінальних злочинців; полегшували впізнання та виявлення викраденої власності; розширили та зміцнили зв'язок поліції з приватним підприємництвом у спільних зусиллях по охороні та безпеці. У деяких штатах участь громадян у зміцненні правопорядку сприяла тому, що кількість пограбувань знизилась утричі. За інформацію, що має оперативно-профілактичне значення, надається винагорода [9].

У територіальних поліцейських підрозділах США функція запобігання злочинам зазвичай покладена на патрульну службу. У її складі діють спеціалізовані відділи, які здійснюють методичне керівництво діяльністю патрульної служби у цій сфері.

Цікавим та корисним для використання в Україні є, на наш погляд, досвід запобігання злочинності в *Японії*.

Перш за все, необхідно зауважити, що в японській юридичній науці термін “кримінальна політика”, який з’явився в Японії на початку 19 ст., визначається як система заходів з контролю над злочинністю. Об’єктами кримінальної політики є не лише злочини в їх кримінально-правовому вимірі, а й усі антисоціальні явища, які завдають збитків правовим інтересам, що охороняються законом. При цьому до кримінальної політики відноситься лише цілеспрямована діяльність, безпосереднім завданням якої є контроль над злочинністю, у т.ч. і заходи щодо запобігання злочинності. Традиційною специфікою організації контролю над злочинністю є широке залученням до цієї діяльності населення в умовах модернізації японського суспільства.

У Японії функціонують: Інститут ООН із запобігання злочинності для країн Азії і Далекого Сходу, Комплексний юридичний НДІ міністерства юстиції і НДІ поліції при Головному поліцейському управлінні, які займаються дослідженням проблем запобігання злочинності. Загальна мета діяльності НДІ поліції полягає в постановці всієї поліцейської діяльності на наукову основу. У НДІ поліції проводяться дослідження щодо вдосконалення запобігання злочинам, вивчення психологічних аспектів злочинної особистості, аналізу криміногенної ситуації тощо.

У Японії існують системи запобігання злочинності: в широкому сенсі, (охоплює майже всі сфери соціального життя); у вузькому сенсі (сукупність специфічних цілеспрямованих державних заходів); контролю на державному і муніципальному рівнях і неформального контролю; раннього запобігання та запобігання повторної злочинності [10].

Таким чином, акценти в запобіганні злочинності в Японії зміщені зі сфери “державно-правового” у сферу “соціального”. Як зауважує більшість дослідників, правильно сконструйоване законодавство і його застосування мають надзвичайно важливе значення у кримінальній політиці. Одним із прикладів ефективності законодавства у справі запобігання злочинності в Японії є (найжорсткіше серед основних розвинених країн) правове регулювання володіння вогнепальною зброєю. На кінець 20 ст. в Японії вбивства із застосуванням вогнепальної зброї склали лише 4,7 %, розбійні напади – 1,3 %, заподіяння тілесних ушкоджень – 0,1 % [10].

Для запобігання первинній злочинності в Японії, зокрема, виявляються, і піддаються індивідуальному виховному впливу важкі підлітки в школі; здійснюється широка пропаганда законослухняності, поліцією, школою, громадськими організаціями; вживаються заходи для усунення умов вчинення злочинів [11].

Головний фактор ефективності контролю над злочинністю в Японії – це інтенсивна виховна робота. Держава і суспільство, спираючись на національні традиції, виховують законослухняних громадян, схильних ставити свою працю і свій добробут у жорстку взаємозалежність. Спеціалізовані органи беруть участь у виховній роботі, здійснюючи її у дорученій їм частині, і задовольняють одну з найважливіших потреб населення – безпеку.

Взаємодія японської держави з суспільством у галузі запобігання злочинності носить різноманітний характер. Форми і методи цієї співпраці постійно оновлюються. В людних місцях розміщені, звернені до громадян і призначені для пробудження їх активності: табло з інформацією про кількість ДТП та їх жертв; схеми житлових будинків із зазначенням можливих шляхів проникнення злочинців і т.д.

Вживаються заходи для усунення причин та умов, що сприяють вчиненню злочинів: під особливий контроль беруться не освітлені в нічний час місця скупчення молоді, посилюються охорона фінансових установ, а також поліцейський контроль над віднесеними до об'єктів такого контролю закладами та підприємствами.

У переважній більшості зарубіжних країн до заходів щодо запобігання злочинності широко залучається населення.

Так, у *Канаді* практикується участь громадян у патрулюванні. Діючи спільно з поліцією, цивільні патрулі виконують важливі завдання задля зниження страху перед злочинцями й підтримують відчуття особистої безпеки у громадян. У Великобританії населення також залучається до співпраці з поліцією (патрулювання, чергування в найбільш криміногенних районах). Представникам громадськості безкоштовно видається “поліцейське” обмундирування (без знаків розрізнення і службової атрибутики), а також засоби радіозв'язку, кийки, наручники й навіть зброя для “бойового” патрулювання на поліцейських автомобілях. Ця діяльність дістає моральну й матеріальну підтримку суспільства й держави [2].

Залучення добровільних помічників поліції до виконання її завдань дозволяє долучати широку громадськість до поліцейської роботи у сфері запобігання злочинам, позитивно впливає на сферу взаємодії населення з поліцією та не зменшувати ефективність її діяльності у випадку тимчасового зменшення асигнувань на правоохоронну сферу.

Служба добровільних помічників поліції має різні назви: волонтери поліції, допоміжна поліція, поліцейський резерв. У Великобританії це служба спеціальних констеблів. Вони носять поліцейську уніформу, мають майже всі обов'язки констебля. Спеціальні констеблі виконують функції кадрових працівників поліції кілька годин на тиждень на безоплатній основі [9].

У США такі формування мають назву “громадські помічники поліції”. У деяких містах успішно працюють цивільні патрулі, що здійснюють превентивну діяльність. До їх повноважень входить припинення незначних порушень правопорядку, контролювання деяких транспортних порушень, припинення злочинної діяльності, за винятком тяжких злочинів.

Вбачається, що забезпечення участі населення в системі запобігання злочинності є важливим аспектом у діяльності поліції і безперечно приводить до позитивних результатів у зазначеній сфері суспільних відносин. Проте успішною така діяльність буде лише за умови співрозуміння між поліцією та населенням, довіри громадян до поліцейської діяльності. Водночас останніми роками спостерігається наявність суттєвої кризи в таких відносинах у країнах ЄС та США. В Європі це пов'язане, в першу чергу, з інтенсивним міграційним рухом, що став об'єктивним чинником для виникнення низки суттєвих загроз у сфері внутрішньої безпеки їх країн.

У США ж наявна криза у відносинах поліції з афро-американською частиною населення, особливо – молоддю. Ця криза розпочалася після того, як у серпні 2014 року в місті Фергюсон штат Міссурі патрульний застрелив темношкірого підлітка, якого намагався затримати за підозрою в участі в пограбуванні магазину. Підліток вів себе агресивно й навіть намагався відібрати в поліцейського пістолет, після чого той застосував зброю. Виправдання судом присяжних цього офіцера поліції викликало масові безлади в місті, для ліквідації яких були залучені поліцейський спецназ та Національна гвардія. Після цього у США пройшла хвиля акцій протесту, різко підвищилась кількість загиблих поліцейських. У США констатують, що у відносинах поліції та суспільства наявна глибока криза [12].

Вочевидь, що такий стан взаємовідносин поліції з населенням не сприятиме покращенню діяльності щодо запобігання злочинності. Аналіз цих наслідків буде предметом наступних кримінологічних досліджень.

Аналіз форм і методів запобігання злочинам, що використовуються в зарубіжних країнах, надає підстави дійти таких висновків.

1. У зарубіжних країнах відбувається постійний рух до реалізації у запобіжній діяльності принципів системності, адекватного забезпечення, гуманізму й участі в цьому всіх членів суспільства. Міжнародна спільнота та міжнародні організації, усвідомлюючи, що для запобігання злочинності необхідне міжнародне співробітництво, здійснює під егідою ООН заходи по розробленню відповідної нормативної бази – міжнародних стандартів. У їх розробці важлива роль належить Конгресу ООН із запобігання злочинності і кримінального правосуддя.

2. Враховуючи міжнародні стандарти, в зарубіжних країнах при розробці заходів щодо запобігання злочинності все більше звертаються до широкого соціального підходу. Запобігання злочинності стає частиною програм національного та соціально-економічного розвитку держав.

3. У зарубіжних країнах поліція при запобіганні злочинності спирається на широку підтримку населення, залучаючи громадян до активної співпраці. Значна увага при цьому приділяється усуненню причин і умов злочинів, припиненню актів вандалізму, запобіжним заходам щодо конфліктних ситуацій, формуванню довірчих відносин між поліцією і громадянами.

4. Враховуючи міжнародний досвід при побудові в Україні системи запобігання злочинам серед основних заходів необхідно передбачити: підвищення свідомості громадян; проведення досліджень структури злочинності, проблем корупції, причин, умов та наслідків злочинів; розроблення відповідних програм на загальнодержавному та регіональних рівнях; організацію та підвищення рівня якості підготовки кадрів для правоохоронних та судових органів; удосконалення вітчизняного законодавства, зокрема щодо імплементації положень міжнародно-правових норм, протидії організованій злочинності та корупції тощо; розширення міжнародного співробітництва та забезпечення застосування сучасних технологій у запобіганні злочинності.

5. Водночас при вирішенні питань щодо використання позитивного зарубіжного досвіду в запобіганні злочинності, запровадження його в діяльність Національної поліції України необхідно враховувати перспективність такої імплементації. Незважаючи на всю можливу прогресивність методів та способів діяльності поліції зарубіжних країн, їх застосуванню в Україні має передувати всебічний аналіз ймовірності “приживання” нових форм роботи на вітчизняному правоохоронному “грунті”. Вбачається, що в цій роботі мають бути максимально використані напрацювання вітчизняних вчених-кримінологів, практичний досвід запобіжної діяльності правоохоронців України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Міняйло Н.Є.* Зарубіжний досвід запобігання організованій злочинності / Н.Є. Міняйло // Науковий вісник Чернівецького університету. Правознавство. – 2013. – Вип. 660. – С. 144–149.
2. *Кримінологія : учеб. / под ред. проф. Малкова В.Д.* – М. : ЗАО Юстицинформ, 2004. – С. 527.
3. *Закалюк А.П.* Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. / А.П. Закалюк. – К. : Видавничий Дім “Ін Юре”, 2007. – С. 424.
4. Конгрессы ООН по предупреждению преступности и уголовному правосудию : сб. материалов : в 3 кн. – Кн. 1 / Нац. акад. прав. наук Украины ; НИИ изучения проблем

преступности им. акад. В.В. Сташиса ; кол. сост. : В. В. Голина, М. Г. Колодяжный ; под ред. В.В. Голины. – К. : Ред. журн. “Право України” ; Харьков : Право, 2013. – С. 188.

5 *Голина В.В.* Конгреси ООН : перспективи використання їх рекомендацій у плануванні та здійсненні заходів запобігання злочинності в Україні / В.В. Голина, М.Г. Колодяжный // Проблеми законності. Збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 108. – С. 169–177 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.

6. *Матюхіна Н.П.* Поліція Великобританії : сучасні тенденції розвитку та управління : монографія / Н.П. Матюхіна. – Х. : НУВС, 2001. – С. 130.

7. *Шостко О.Ю.* Аналіз ефективної діяльності системи кримінальної юстиції у сфері протидії організованих злочинності в окремих європейських країнах / О.Ю. Шостко // Проблеми законності. – 2009. – № 1. – С. 176–185.

8. *Рогов А.И.* Полиция в системе уголовной юстиции США : организационные и процессуальные аспекты : дис. канд. юрид. наук : 12.00.09 / А.И. Рогов. – М., 1990. – С.192.

9. *Gill M.L., Mawby R. I.* A Special Constable : A study of the Police Reserv. –USA-England, 1990. – С. 237.

10. *Уеда К.* Злочинність і криминологія в сучасній Японії / К. Уеда. – М., 2000.

11. *Іванов А.М.* Організована злочинність і боротьба з нею в Японії : автореф. ... канд. юрид. наук. / А.М. Іванов. – Вл., 2000.

12. *Караш Юрій.* Полиция и власть в США: “Неладно что-то в Датском королевстве” / Ю. Караш // Posted January 16th, 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.liberal.ru/upload/files/police_text.pdf.

Отримано 07.04.2016